

Niels Jákup Thomsen, leiðari á Bókadeild Føroya Lærarafelags:

Færri barnabækur koma út

Eittans fyra upprunaføroyskar barnabækur komu út í fjør, men fleiri klassikarar komu út í føroyskari týðing.

- Longu nú við ársbyrjan ber til at siga, at 1999 verður eitt gott ár viðvíkjandi útgávu av upprunaføroyskum barnabókum, sigur Niels Jákup Thomsen

TURID KJÖLBRO

Tað gongur upp og niður í føroyskari barnabókaútgávu, og árið í fjør var ikki eitt av teim heilt frægu. Eittans fyra upprunaføroyskar barnabækur komu út. Bókadeild Føroya Lærarafelags, sum eigur mest sum allan barnabókamarknaðin og helmingin av tí, ið annars kemur út, gav tríggjar upprunaføroyskar barnabækur út í fjør og forlagið hjá Einari Petersen Sporcio ta einu.

Bøkurnar talan er um eru „Hvør vil eiga myrkið“, ið er skaldsøga til stórra barn eftir Lydiu Didriksen, „Drekar og annað valafólk“, ið er ævintýrbók til smærri og stórra barn eftir Rakel Helmsdal, og „Matur í myndum“ eftir Sigríð Dalsgaard og Beintu Johannesen. Hendan kemur undir yrkisbókmentir til børn og er fyrsta kókbókin til børn á føroyskum við einföldum uppskriftum til tey smáu. Bókadeildin og Føroya Skúlabókagrunnur góvu bókina út í felag. Fjórða barnabókin, sum kom út farna ár, er „Alicia er horvinn“, ið er krimisøga fyri børn og ung eftir Einar Petersen.

- Árið í fjør var ikki so gott, tá ið vit hugsa um talið á upprunaføroyskum barnabókum. Orsøkin er einföld tann, at vit fingi ikki fleiri handrit inn. Soleiðis gongur

tað upp og niður. Hinvegin vil eg siga, at tað hevur verið ein ávís framgongd seinnu árin, tí fleiri nýggir hövundar eru komnir fram, hövundar sum skriva fyrri fyrstu ferð.

- Viðvíkjandi dygdini í bókunum hóma vit eisini eina framgongd. Sum heild er meiri kjót á bókunum, bøkurnar eru betri, og til dømis eru bøkurnar hjá Rakel Helmsdal um Hugo eitt tað besta Bókadeildin hevur givið út. Sjálvandi henda afturstig og tað eru bækur, sum vit ikki skuldu havt givið út. Tað hevði eisini verið sera hugaligt, um fleiri ungfólk høvdu farið undir at skriva. Við hvørt frætta vit um onkran, sum er í holt við at skriva, men so hoyrist einki aftur, sigur Niels Jákup Thomsen, leiðari á Bókadeild Føroya Lærarafelags.

Seinasta skreytfeitið í savninum hjá Carl Barks um Duddal Dunnu í týðing Paula Nielsens kom út í fjør. Í alt 18 hefti komu út, men vegna vantandi undirtøku og óttar útreiðslur valdi Bókadeildin at gevast við útgávu.

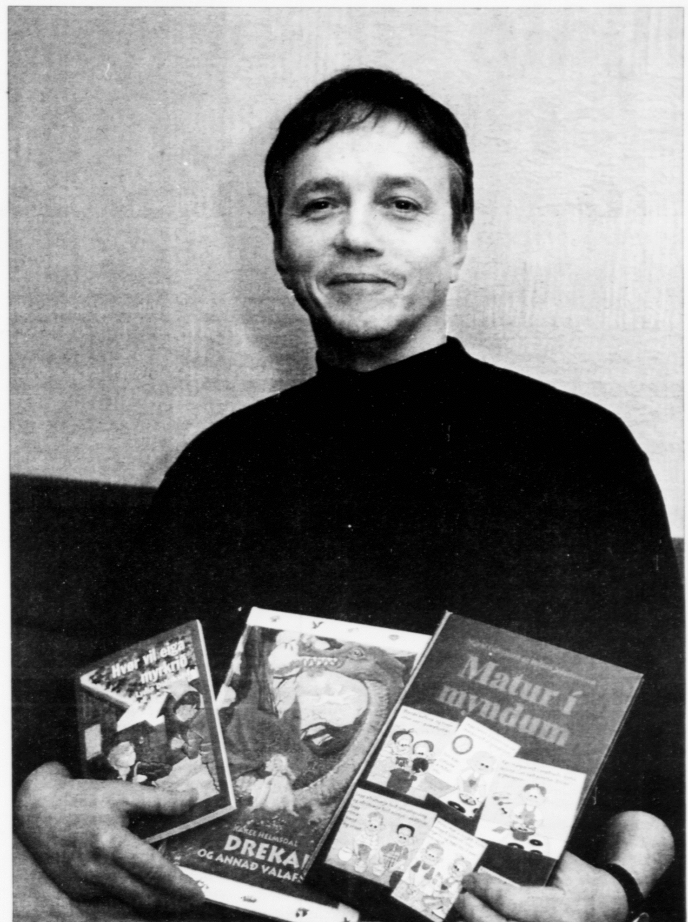
Og at hesi heftini ikki koma út longur sæst aftur í samlaða talinum av út-komnum bókum. Í 1997 komu 45 barnabækur út, í 1998 tiggju færri. Treyðugt so, hóast talið er minni, kunnu vit fegnast um nóg-

ar einstakar útgávur í árinum, ið fór. Fleiri klassikarar komu út í føroyskari týðing. „Heksirnar“ hjá Róald Dahl, „Ljónið, givurin og klednaskápið“ eftir C.S. Lewis, „Oliver Twist“ eftir Charles Dickens og „Min fyrsta bók um Palla Pumm“ hjá A.A. Milne/Shepard í framúrskarandi týðing Gunnar Hoydals. Bókadeildin arbeiðir við at fáa fleiri bækur í røðini um Palla Pumm og vinfólk hansara út.

Gott 1999

Vónirnar eru góðar til hetta árið, vit júst hava sett hól á. Fimm barnabækur eru í umbúna at geva út. Tann fyrsta í røðini er „Liv heldur á“ eftir Karsten Hoydal og við tekeningum hjá Óla Petersen. Henda søgan er prentað áður, talan er um eina páskasøgu við stóði í barnaminnunum Karstens. Hon er ætlað aldursbókinum 8-12 ár, men kann lesast bæði fyri yngri og eldri børnum.

Næsta føroyska barnabókin verður ein krimibók til smærri børn. Bókin fer at eita „Hornna bamsan“ og tað er Jógvan Isaksen, ið skrivar. Bókin kemur út í røðini av Snípubókum, sum er samtak millum Føroya Skúlabókagrunn og Bókadeild Føroya Lærarafelags. Higartil eru tveir Snípubækur komnar, Bókadeildin hevur givið tær báðar út.

Niels Jákup Thomsen, leiðari á Bókadeild Føroya Lærarafelags við teimum trimum upprunaføroysku barnabókunum, sum forlagið gav út í fjør

Mynd: Jens Kr. Vang

Snípubøkurnar eru byttar í fleiri stig fyri torleika, tær eru ætlaðar børnum, ið hava tørv á at lesa og eru lætt-lisnar hjá aldursstignum, tær eru ætlaðar til.

Triðja føroyska barnabókin í ár verður „Stjørnan“ eftir Heina Hestoy. Henda bókin er ætlað eldri børnum og hon er rættiliga álvar-som. Hon er um ein dróm, sum missir pápan á sjónum.

Bókadeildin hevur eitt annað handrit liggjandi eftir Heina Hestoy, arbeið verður við tí í løtuni og gongst sum

ætlað, kemur tað eisini út í ár. Sjálvur arbeiðir Heini við eini triðju bók og hon er komin væl áleiðis. Evnið í henni er blóðskemd.

Umframt hesar fyra kemur ein ævintýrkend bók út eftir Sólrun Michelsen. Tað verður væntandi til heystar. - Helst kemur framhald av krimisøgunum hjá Jógvan Isaksen um tey fyra Kára, Róa, Magnus og Beintu, ið upplára brotsgerðir, út í ár, sigur Niels Jákup Thomsen.

Samprent

Bókaklubbin hjá Bókadeildini koyrir á 13. ári og eftir øllum brøgdum at døma hevur hann verið við at til okja um hugin hjá teim yngri lesarunum at lesa føroyskt. Í øllum forum eru týðilgar ábendingar, at børn í dag heldur taka eina føroyska bók av hillini enn eina danska. Bókaklubbin er byttur upp í tríggjar bólk-ar. Tann fyrsti er til 0-4 ára gomul, tann næsti til 4-8 ára gomul og tann triði til 8-12 ára gomul. Allir bólkarnir fáa 8 bækur um árið. Ein klubbi er eisini til ung og tey fáa fyra bækur um árið.

Hesi árin síðani bóka-klubbin byrjaði er ørgrynna av barnabókum komin út og nóg tann størsti parturin er týddar bækur. Fyrsta árið við bókaklubbanum komu 43 barnabækur út í mun til 26 árið fyri. Talið hækkaði

stóðugt næstu árin, upp í 74 í 1989, men so minkaði tað næstu árin niður í 36 í 1993, tá ið búskaparkreppan var uppá tað ringasta. Hesi seinnu árin hevur talið ligið á umleið 40-50, harav hevur talið á teim upprunaføroysku ligið úr sjei upp í tiggju um árið.

Stórir partur av orkuni hjá Bókadeildini fór í fjør til tey bæði stórverkini „Føroyskir fólkskúla-lærarar“ og „Føroya Lærarafelag 100 ár“. Av stórverku Bókadeildin arbeiðir við í løtuni kunnu vit nevna Landalærufroðina. Forlagið gav út Alfrøðina í tveimum bindum fyrst í nítíárunum og Søgulfrøðina í fjør saman við Føroya Skúlabókagrunni. Av øðrum føroyskum útgávum Bókadeildin arbeiðir við kunnu vit nevna framhald av „Mangt er millum himmal og jørð“ eftir Erland Poulsen og Torkil Beder, og „Føroyskt veður í 100 ár“ eftir Peter Skeel Jacobsen, veðurfrøðing. Hetta er ein sera forvitnislig bók, ið við tølum, myndum og lýsingum greiðir frá veðurlagnum í Føroyum heilt aftur til 1870-árin.

Prentsmiðju í menningarhjálp

JOHN JOHANNESSEN

Norðurlenska upplýsingarstovan í Alta í Noregi hevur í skjótt eitt ár arbeitt fyri, at russiska lokalblaðið Dvashdi Dva í Landnyringsrusslandi kann fáa sína egnu prentsmiðju. Útgerðin, ið verður uppsett nú í mánaðinum, er ein væl brúkt Goss Community, ið hevur trykkyrkver. Útgerðin er fyrr nýtt á einum lokalblaði í Sunnmøre í Noregi.

Tá figgjarkreppan í Russlandi veruliga rakti av øllum alvi í august, vóru tað fá, ið hildu, at ætlanin um at útvega prentsmiðju fór at halda. Nú er hollin, har maskinan skal standa, um at vera klár, og so skjótt styrkta gólvíð er pussað, kann byrjast at seta prentsmiðjuna upp.

Tíðindablaðið Dvashdi Dva, ið hevur fingið prentsmiðjuna, verður mettt sum eitt av teimum bestu á allari Kolahálovynni, og hevur

blaðið eitt upplag á 8.000 bløð.

Útanríkisráðið í Noregi hevur latið pening til prentsmiðjuna, meðan norðurlenska upplýsingarstovan í Nordnoregi hevur staðið fyri ætlanini, við stuði frá kommununi í Alta, Barentssekretariatet og Nordnorsk Kulturråd.